

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Thomae Młodzianowski, Polonie, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Metaphysica, Logica, Octo Libris Physicorum, Generatione, Corruptione
Et Anima

Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682

Quæstio I. De continui permanentis compositione, in aliorum sententia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95667)

DISPUTATIO X.

271

singularis, quod enim inter hæc medium? Nullum autem est fundamentum identificandi quantitatem substantiæ, imò propter rationes adlatas, oppositum convinci debet. Et certè maiorem habet connexionem cum ratione entis existentis, quantitas discreta, præ quantitate permanenti. Hinc etiam Ens spirituale, non potest non habere quantitatem discretam, hoc est rationem unius, possibile autem est rem existentem, quantitate permanenti carere, ut de facto eà carent spiritualia.

SECUNDA PARITAS. Quantitas successiva v. g. tempus, non distinguitur à motu, Ergò nec quantitas.

RESPONDETUR disparitatem esse, quia in definitione temporis ponitur motus; & tempus, præter motum, est mera moralitas:

esse autem extensum, est quid Physicum; nec definitivè quantitas, est substantia.

TERTIA PARITAS est. Intensio non est distincta à re intensa, Ergò nec extensio à re quanta.

RESPONDETUR. Nec intensio à qualitate, nec extensio aliàs explicata, à quantitate distinguitur; cum hoc tamen stat, ut sicut qualitas à intensa, ita & quantitas à substantia, distinguatur.

OBJICITUR V. Possibilis est quantitas identificata, nec est ratio, cur non sit de facto identificata. Ergò.

RESPONDETUR. Retorquendo argumentum de qualitate identificata, aut quocunque alio accidenti. Quicquid sit de possibili, quòd de facto non sit identificata, probant rationes adlatæ.

DISPUTATIO X. DE COMPOSITIONE CONTINUI.

OB dicenda infra, aliter titulus formari deberet, sed loquendum est cum multis.

PRÆMITTO *Notionem terminorum* in hac materia usitatorum, dum loquimur de partibus quantitatis, ejusque compositione.

PRIMUS TERMINUS. *Partes aliquotæ.* Per aliquotas partes, intelliguntur partes, quarum unaquæque nihil accipiendo de parte altera, una cum aliis sibi æqualibus, aliquam extensionem certam conficit. v. g. in ligno tripalmari, unusquisque palmus, est pars aliquota, nam unusquisque nihil participando de alio palmo, tripalmare quantum constituit. Vocantur insuper hæ partes, æquales uni certæ.

SECUNDUS TERMINUS. *Partes proportionales,* quæ nihil aliud sunt, quàm partes, quæ ex aliquo quanto diviso, proportionaliter minores & minores accipiuntur. v. g. si ex uno palmo, semipalmi, ex semipalmis, medietates, ex medietatibus, alia minora dimidia, accipiuntur &c. Vocantur autem proportionales, quia quæ est proportio illarum duarum inter se, illa proportio est aliorum duorum, ex quibus accipiuntur. Nam sicut semipalmi duo, constituunt palmum, ex quo accipiuntur, ita duo palmi, constituunt bipalmare, ex quo itidem accipiuntur.

Nihilominus rigorosè loquendo semipalmi si comparentur ad palmum, possunt dici partes proportionales, accipiuntur enim ex palmo, sed comparati inter se bene dici possunt partes aliquotæ, tam enim in bipalmari, duo palmi de se non participant, quàm in palmari.

Hæ ipsæ vocantur *Communicantes*, quia una participat ex alia, ut semipalmi ex palmo.

Vocantur item *Inæquales*, quia nonnisi minores & minores accipi possunt. Hinc ex uno

palmo non possunt accipi duo palmi, sed duo semipalmi, quorum unusquisque singillatim acceptus, minor est palmo.

Vocantur item *Indeterminate*, non quod non habeant esse suum certum, & determinatum à parte rei, si enim sunt à parte rei, determinatæ sunt, nihil enim indeterminatum existit: Sed vocantur indeterminatæ, quia scilicet in sententia Aristotelica, nulla illarum, ita est determinatæ & limitatæ parvitas, ut illa minor dari non possit. Et ita semipalmi sunt partes indeterminatæ, non determinantur enim, quin in alias medietates minores dividi possint, & hæ in alia dimidia, & sic in infinitum.

TERTIUS TERMINUS. *Indivisibile* seu punctum, cujus pars ut inquit Euclides nulla est.

QUARTUS TERMINUS. *Linea,* quæ est ex Euclide Longitudo latitudinis expers.

QUINTUS TERMINUS. *Superficies* est ea, quæ longitudinem latitudinemque tantum habet. Hoc prænotato. *Sic.*

QVÆSTIO I.

De Continui permanentis Compositione in aliorum sententia.

DUas potissimum sententias in præsentia examinabimus. **PRIMO** an Continuum permanens componatur ex indivisibilibus? quæ sententiam defendit Zeno, ex recensioribus Arriaga, Herize, Toletus & alii. **SECUNDO** an componatur ex partibus proportionalibus, in infinitum divisibilibus? quæ sententia tribuitur Aristoteli estque communis. Posset etiam examinari, an componantur ex punctis inflatis? sed eam apud alios impugnata vide.

† 2 4

DIFFI-

DIFFICULTAS I.

Componiturne ex indivisibilibus?

DICENDUM EST. *Non Componi.* Probant id & Philosophica & Mathematica argumenta, quæ defendi indigent, propter responsiones à recentioribus excogitatas.

Punctum Difficultatis I.

Proponitur primum fundamentum Philosophicum.

PROBATUR primò Conclusio. Indivisibile additum indivisibili, non facit majus. Ergò nec componit quantum. Antecedens probatur. Si indivisibile additum indivisibili, faceret majus, deberet unum indivisibile, tangere aliud, hoc ipso enim, si non tangeret, continuum non esset. Sed indivisibile, non potest tangere aliud indivisibile, quod probatur; Si indivisibile tangeret aliud indivisibile, tangeret illud vel se toto, vel aliquâ sui parte, nullo autem modo tangere potest. Quia si tangeret aliquâ sui parte, indivisibile haberet partes, quod est contra definitionem: Si etiam tangeret se toto, penetrarent se illa indivisibilia, quia quæ se tangunt, se totis, penetrant se, se totis.

CONFIRMATUR ex recentiori Suar. Indivisibile additum alteri indivisibili, in ordine ad faciendam lineam, & faceret & non faceret globum; non faceret, quia constitueret lineam, hæc autem est longa, faceret etiam globum, quia secundum, aut ambiret totum primum punctum, aut partem: Non totum, quia globum faceret; non partem, quia indivisibile caret partibus.

CONFIRMATUR ex Pontio. Quia si duo indivisibilia immediatè juxta se posita, occuparent plus spatii, quàm unum, si superaddatur tertium, vel deberet immediatè se habere ad primum indivisibile, vel non deberet: Si deberet se immediatè habere; Ergò non occuparet plus spatii quàm secundum, consequenter nec secundum, plus occuparet spatii, quàm primum; Si autem tertium indivisibile, non deberet se immediatè habere ad primum; Ergò non tangeret illud, quod tangit primum, secundum eandem partem, & sic non immediatè tangeret, secundum indivisibile, quod tangitur à primo, contra hypothésin.

RESPONDERUNT primò huic argumento Arriag. & Oviedo, quòd scilicet puncta tangant se totis, non tamen se penetrent, quia sunt sibi tantum immediata. Aliud autem est unum esse immediatum alteri, aliud penetrari cum illo, quia ad hoc ut unum sit immediatum alteri, sufficit quod nullum inter-

cedat spatium inter illa, ut autem unum penetratur cum alio, est necesse, ut penetrata sint in eodem spatio, & æquè distent, à quocunque alio corpore, quod non accidit, si quantitas componatur ex punctis. Demus enim lineam 4. punctorum. Primum punctum & secundum immediata sunt, tamen diversam habent distantiam respectu quarti, quia secundum punctum, tantum distat à quarto interjectione unius puncti, primum autem à quarto distat interjectione duorum punctorum. Addunt quòd quando primum punctum, tangit secundum se toto, quamvis idem punctum secundum, tangatur à tertio se toto, non tamen tertium tangitur à primò, quia licet tam primum quàm tertium, tangerent idem punctum, secundum idem, secundum inquam entitatem, illud tamen tangunt per diversa latera. Quod autem quodcunque indivisibile habeat diversa latera, probant id tum auctoritate Aug. Lib. 2. de Libero Arbitr. C. 8. tum variis imaginationibus. Supponunt moveri indivisibile versus orientem, & tunc divisibile occupat spatium immediatum, quod occupabat Corpus, & ex illo spatio pellit Corpus. Si autem moveatur versus occidentem, tunc indivisibile occupat spatium immediatum, quod occupabat corpus aliud, & ex illo spatio pellit illud. Ergò indivisibile, habet diversa latera extrinseca, ratione quorum, ab illis immediatis corporibus tangitur, quod etiam alia imaginatione exemplificant ejusdem roboris.

IMPUGNAT hanc responsionem recentior Suar. & dicit hic n. 73. quia quæ secundum se tota tanguntur, sunt in eodem loco penetrativè. Sed hoc ipsum est quod negant, impugnarique debuit. *Hinc aliter*

CONTRA primò est. Si manus divisibilis tangat aliam manum secundum se totam, rectè inferitur, Ergò se penetrant; consequenter sequitur, illas non tantum esse sibi immediatas, sed & penetratas. Ergò etiam, si punctum tangat se toto aliud punctum, seu indivisibile, benè inferetur, Ergò se penetrant, consequenter sequetur, ea non tantum esse sibi immediata, sed & penetrata. Consequentia probatur. Ideò Antecedens est verum, quia una manus, toti alteri est intima, non tantum exterioribus illius, sed etiam unum punctum, est intimum toti alteri, & non tantum exterioribus illius. Ergò utrobique est penetratio.

Eadem principalis consequentia sic probatur ex verbis ipsiusmet Arriaga. Ideò in casu Antecedentis fieret penetratio, quia pars interior nò posset tangi ab altero corpore, nisi hoc anteriorem partem penetraret. Ergò etiam quando punctum, toto se tangitur ab alio puncto, nequit hoc fieri, sine penetratione: quia sicut se habet, id quod habet partes anteriores & interiores, tangiturque secundum partes anteriores,

teriores, & interiores, ex hocque penetratio sequitur, sic sequetur & in presenti, quia etiam tangitur totum punctum; interioritas enim, vel exterioritas partium, nil confert ad penetrationem: hinc duo Angeli penetrarent se, quantumvis nullas haberent partes, casu quo se totis tangant se, præcipue cum non detur ullum impeditivum penetrationis superadditum, de quo aliàs.

CONTRA secundò. Concesso quòd puncta habeant diversa latera, non sequitur posse unum punctum, secundum unum latus tangi, non tangi secundum aliud. Quæ propositio est immediatè opposita doctrinæ utriusque. Ea verò sic probatur. In eo est contactus puncti, quod est entitas puncti, latera non sunt entitas puncti, Ergò in lateribus non est contactus. Ergò defectus penetrationis, non debet salvari per tactum, ex uno latere, & non ex omni. Major conceditur ab oppositis, nominatim ab Ovied, hic Punct. 8. n. 5. Minor est etiam eorundem, dicunt enim hæc latera esse extrinseca puncto. Rursus latera illa, in re sunt eadem entitas puncti, cum diversis prædicatis connotatis, quomodo ergò poterit fieri contactus Physicus, unius lateris, quin fiat contactus aliùs lateris, physicè loquendo?

CONTRA tertio. Demus duo puncta penetrare se, quid habent illa penetrata, præ illis, quæ se tangunt totis? Dices eundem locum: Quæro ulterius, quæ duo habent eundem locum, quid plus habent præ istis, quæ se tangunt totis? quareque non sequitur illa esse in eodè spatio imaginario? præcipue cum nihil adhuc superaddatur impeditivum penetrationis.

RESPONDENT secundò, retorquendo argumentum. Quando superficies manus tangit superficiem aliùs manus, non se penetrant illæ superficies, nec secundum totum, nec secundum partem; idque ideo, quia sunt sibi nonnisi immediatæ, & non respondet illis, idem spatium loci imaginarium. Ergò etiam, quando punctum tangit aliud punctum, non erit necesse illa puncta penetrari.

IMPUGNAT. Pontius hanc responsionem, dicitque etiam superficies manuum se penetrare, ex quo sequitur, etiam illa puncta se penetrare, hocque dicit voluisse Aristotelem, dum ait: Contigua esse, quorum extrema sunt simul, hoc est in eodem loco. *Hec impugnatio.*

NON SATISFACIT. Quia repugnat universaliter penetratio duarum rerum quantum. Deinde si se superficies manuum penetrant, totæ manus se penetrabunt. Quod ipsum probatur. Quando se primæ superficies penetrant, necessariò secundæ se contingent, nam superficies manus B. erit in loco, ubi est superficies manus A. Ergò si superficies manus A. tangit superficiem suam secundam, etiam

superficies B. quæ est in eodem loco, cum superficie manus A. idque beneficio penetrationis, continget eandem secundam superficiem. Quod si se contingent secundæ superficies, vel se penetrabunt vel non? Si non penetrabunt, cur non? cum se penetrent primæ; Si autem secundæ superficies se penetrabunt, totæ manus se penetrabunt. *Sed*

CONTRA hanc responsionem est. Quia quando una manus tangit aliam, tangunt se illæ, quoad extremitates nonnisi, quæ autem se tangunt nonnisi quoad extremitates, non se penetrant, & si se tangerent totæ, ita sicut se tangunt secundum extremitates, penetrarent se. Cum ergò in punctis nullæ sint extremitates, necessariò si se tangunt, penetrant se. Quare autem ipsa extrema tangendo se, non penetrent se, hoc inde est, quia extrema habent aliquas partes interiores, alias exteriores, penetratio autem non fit, nisi attingantur partes interiores. Et quia non datur contactus tunc partium interiorum, nec dabitur penetratio. Jam verò cum in puncto, non sint ullæ partes interiores, & nullæ exteriores, hoc ipso qui tangit punctum, tangit & interius & exterius puncti, sitque, ut hoc ipso illud penetret.

CONFIRMATUR ex Mastrio hic disp. 9. num. 31. Implicat unum in divisibile, esse alteri immediatum & extra illud positum, nam si A. B. C. sint tria puncta sibi immediata, vel B. medium, tangeretur secundum se totum, ab utroque collaterali, vel secundum aliud & aliud, & hoc est contra rationem indivisibilis, illud verò manifestè ostendit, illa tria puncta, esse invicem compenetrata.

Hæc utraque impugnatio supponit aliunde non esse impedita hæc puncta, ut non tantum sint sibi immediata, sed etiam intreiter; quod requiritur ad penetrationem, & aliunde non repugnat impediri, eo quòd non implicet aliqua sibi esse immediata, nec tamen secum intreiter, si aliunde impediatur ne sint intreiter.

RESPOND. tertio. Angelus & anima possunt se extendere divisibiliter, quoad spatium, licet Angelus & anima, sint quid indivisibile: ergo & indivisibile additum indivisibili, poterit occupare majus spatium.

CONTRA est, quia illa occupatio spatii divisibilis, referri debet in vim quandam Spiritibus propriam, quam nobiliori modo (adeoque cum vi redigendi se in punctum) habent Spiritus, vi cuius virtutis & proprietatis, faciunt hoc sine extensione quantitativa suæ entitatis, quod facit extensio quantitativa in aliis; sicut habent perceptionem sensibilium sine actione sensibili, faciendo id excellentiori modo, quod faciunt sensibilia. Quia autem id quod faciunt extensa, non habent vim faciendi indivisibilia, ideo unum indivisibile alteri additum non facit majus. Quod autem id quod faciunt exten-

extensa, non habeant vim faciendi in se inextensa, exinde colligitur; quia prædicta perfectio conceditur Angelis ob eminentiam Esse, sicut enim habent esse eminens, ita debent habere & locabilitatem eminentem, talis autem eminentia non convenit indivisibilibus: nec ex eo, quia aliquid convenit spiritibus statim dicendum convenire corporis. Indubie tamen indivisibile additum indivisibili facit plura, sicut & unitas, quæ est indivisibilis addita unitati, facit plura, sed non extensa.

Punctum Difficultatis 2.

Proponitur secundum fundamentum Philosophicum.

PROBATUR secundò ex eodem Aristotele. Si continuum constaret indivisibilibus, sequeretur motum velocissimum & tardissimum, esse motus æquales, quod aperte absurdum est. Sequela autè probetur; Supponamus unam eandemque lineam ab aquila intra quadrantem, à testudine pertransiri horæ spatio, quo posito sic instituitur argumentum. In uno instanti, non potest pertransiri nisi unum indivisibile, aliàs esset in eodem instanti in pluribus locis, hocque ipso illud instans non esset instans seu indivisibile, cujus una pars responderet uni parti loci, alia pars, alteri, quo ergò instanti pertransit unum indivisibile aquila, vel eodem instanti pertransit unum indivisibile, aut tantum partes illius, aut nihil, testudo: Si pertransit unum spatii indivisibile, Ergò in illo instanti, æquè movetur testudo ut aquila; idque dicam de cæteris instantibus; Si pertransit partem tantum indivisibilis; Ergò illud, non est jam indivisibile, cum habeat partes; Si autem nihil pertransit loci: Ergò tunc non movetur. Supponimus autem utrumque moveri.

RESPONDET Arriaga & Ovied, Quòd scilicet mobile tardius, in motu quiescat, per aliquas morulas, ratione quarum morularum, illa tarditas provenit. *Circa quas morulas.*

DOCENT I. Quòd quando ponderosum aliquid v. g. lapis deorsum fertur, quantumvis ejus gravitati non resistat aer, & quantumvis à propria gravitate semper impellatur, nihilominus cum motus ille non sit velocissimus, citius enim solem moveri indubium est, hinc in illo etiam motu, agnoscere se dicunt morulas, quod refert Arriaga in defectum virtutis motivæ, & ita inquit videmus, non volare deorsum tam citò ciconiam quàm volat columba, quantumvis ponderet plus ciconia, idque defectu virtutis motivæ. Quod si quæras, cur potius in hac, quàm in illa parte quiescat lapis? determinationem hujus spectare docet Arriaga ad DEUM, tanquam ad auctorem naturæ.

CONTRA I. Quia causa necessaria, positis omnibus requisitis ad agendum, sine intermissione agit, sed lapis descendens deorsum, est causa necessaria, & habet omnia requisita ad motum deorsum; quia necessaria requisita, sunt concursus causæ primæ præparatus, carentia centri, vincibilis resistentia mediæ, & naturalis ponderositas. Sed hæc in omni instanti habet lapis. Ergò sine morulis descendit deorsum. Cur enim concursum non exhiberet Deus, in omni instanti, quo reliqua numerata adsint; nam quod ait Arriaga, referendum id esse, in defectum virtutis motivæ; Hoc locum licet habeat in adlatis exemplis de avibus, non tamen in lapide, cujus virtus unica motiva deorsum, est ponderositas extra centrum posita. In motu autem ciconiæ deorsum, ipsa ponderositas est impedimentum, nam dum eam continere studet, ne prorsus violenter, moratur volatum. Et cum in sententia Arriagæ, minus, & majus grave, æquè tendant deorsum, si illic ponderositas agit, & ciconia, & columba, æquè deberent citò descendere deorsum. Et certè cum ponderositas, in prærequisitis jam dictis accepta, sit principium motus deorsum, si semel non erit principium hujus motus, aliquo scilicet instanti incidentium morularum, nunquam erit principium talis motus, semper enim eadem & invariata ponderositas manet, Idem autem manens Idem, semper est, & facit Idem.

CONTRA II. Si grave interpositis morulis, descendit deorsum, sequitur hominem ruentem ex altissima turri, posse in cadendo nullo planè modo concuti, casu enim, quo occurrant morulæ immediatè ante terram, sistetur casus & motus, mirumque est, quòd in tot prolapsibus, morulæ nunquam occurrere possint, immediatè ante prolapsum.

CONTRA III. Quia si tarditas illius motus in aliud referri possit, quàm in determinationem Divinam, hoc potius instanti, quàm illo ordinantis morulas, si inquam in aliud referri possit tarditas, referenda est; quia non est philosophicum, recurrere ad Deum, potest autem in aliud referri hæc tarditas, de quo infra.

DOCET secundò Ovied. hic Pun. 9. n. 10. quòd mobile in omni motu duo faciat, imprimis impulsus vicino corpori, in cujus locum succedit, & producit in se præsentiam, sequè movet, porro in eo instanti, in quo producit impulsus, Mobile impulsus, in eo instanti non movetur, consequenter, nec in eodem instanti lapis v. g. impellens movebitur, non enim movetur priori corpore non moto, in secundo ergò instanti movetur, & movetur tam diu, quàm diu durat impulsus sufficiens. Hunc autem impulsus, non semper mobile imprimat, sed tunc tantum, cum resistit medium: quia

quia verò impulsus est qualitas citò transiens, idè iteratò redit ad producendum impulsum mobile, quem producendo, quiescit secundum dicta suprà. Ubi ut vides, in assignando quo instanti quiescere debeat mobile non recurrere Ovied, ad Deum, quod parùm philosophicum est, sed recurrit ad causas naturales.

CONTRA primò est. Ex hac doctrina sequitur mobile nunquam moveri, quod sic probatur. Dividamus medium in 4. partes, cui debeat imprimi impulsus, illasque vocemus A, B, C, D. quo instanti, impulsus imprimitur gravi parti A, in illo instanti non movetur, ut ipse docet, sed cum etiam imprimitur impulsus parti B. non movetur, quia ipsum B. non movetur per ipsum, tunc enim primùm recipit impulsus. Ergò nec pars A, movetur, deberet enim succedere parti B, quæ supponitur non moveri, & sic rursus. Ergò nunquam movebitur, & sic de reliquis. languescente interim impulsu.

CONTRA secundò. Quia quod est huius fundamentum, quod è instanti physico, quo recipitur impulsus, simul non sit motus, licet in priori instanti rationis recipiatur, in posteriori moveat? Quod rursus fundamentum huius, quod expectet ponderosum, quoadusque impulsus non langueat? quod si non expectat, ut imprimat istam qualitatem, semper imprimit, adeoque semper movebitur.

CONTRA tertio. Quia vi huius doctrinae sequitur, fieri posse, ut homo cadens de turri, in ea mora, quâ nec dum impressus est ultimò impulsus, vel in qua medium impulsus, nondum motus est, posse præcipitari, sine dolore ruendo, ruendoque tali nonnisi casu, qualis contingeret, si ex illo nonnisi loco, ubi ultimò imprimitur impulsus, caderet, quicquid, non potest esse gravis: nam ex viciniore loco, non ita graviter caditur.

DOCENT tertio: iidem, quod quantumvis istæ morulae sub sensum non cadant, per hoc tamen non evinci, quin de facto dentur, ad eum modum dicit Arriaga, quo motus Indicis in parvo horologio, quia minutissimus est, vix percipi potest, præcipuè cum quies, non ita immuret sensum. Addit insuper, percipi sensu quodammodo morulas, quia illas percipi, est percipere motum non ita esse velocem, sicut videre eubicationem, est videre corpus esse illuc.

Remaliter paulò declarat Oviedo. Supponit motum sensu externo non percipi, sed tantum per discursum cognosci, quando enim nunc video corpora aliam habere distantiam, & recordor me, eadem corpora vidisse, cum alia distantia, infero, corpus motum fuisse, quod respectu omnium, diversam habet distantiam. quòd si corpora quæ se movent sub eadem distantia, semper appareant, intellectus non

posset inferre, motum factum fuisse, sicut qui est in navis camera, motum non percipit. Supponitur rursus quietem, si pro negatione motus sumatur, sensu non percipi, negationes enim non cadunt in sensum: Si item sumatur quies, pro duratione actionis indivisibiliter sumptæ, terminatæ ad eandem præsentiam. Ratio, quia durationes non sunt objecta sensuum, percipitur ergò quies, ex eo, quod intellectus cognoscat, modo hanc distantiam, & recordetur immediatè eandem præcessisse, ex quo infertur: Corpus nullo modo motum fuisse. Addit: longè alio modo motum, alio quietem percipi, quia quando percipio motum, percipio ita, ut advertam partes interruptas motus, esse continuatas, quando autem percipio quietem, partes interruptæ non continuantur. Idque idè, quia quies, est permanentia, omnis autem permanentia, motu destruitur, adeoque non continuatur, motus autem quando incipit, vel desinit, non destruit partes spatii in ante acquisitas, adeoque motus, continuari potest. Non ita quies, consequenter, cum continuatur (quantumvis diutius dureret quàm motus) percipi non potest.

CONTRA primò est. Concedamus, quietem non continuari, concedamus omnes istas explicationes Oviedo. Supponamus tantum, quod avis uno quadrante, perpetuo volatu unam lineam, Sol autem uno quadrante, conficiat plus quam 12. millia leucarum, & supremam sphaera, quadruplo plus. Unde si compareretur motus avis, cum motu Solis, avis unico instanti movebitur & quiescet circiter 12. millibus instantium, ut ipse Ovied, consentit, quo posito sic arguitur. Posito, quod immediatè quiescat post motum avis, vel potest intellectus devenire in cognitione illius quietis, ita ut determinatè dicere possit, nunc quiescit, nunc retinet eandem præsentiam, quam antè retinebat, vel non potest devenire in cognitionem illius quietis, non potest dici quod possit, quis enim istas morulas determinare potest? Si autè illas determinare non potest, rogo quæ in intellectu tarditas est, quod unius instantis motum immediatè post sequentem, designare possit, & non possit designare quietem, & ejusdem distantiae retinentiam, quæ durat duodecim millibus instantium?

CONTRA secundò. Quia immeritò assumit Arriaga, morulas has percipi non posse, quia minutissimæ sunt, quomodo enim minutissimæ sunt, si multis millibus plures sunt, quàm motus continuatio.

CONTRA tertio. Quia immeritò etiam dicit, quod videre morulas istas, sit videre motum tardum, motus enim tardus est absolutè motus, quies, absolutè non est motus. Ergò quies non est motus tardus. Ergò videre motum tardum, non est videre quietem.

Continua-

*Continuatur propositio ejusdem
argumenti.*

Restat contra istas morulas difficilis eaque communis instantia. Ponamus circulum æneum, vel ex materia incorruptibili. Hic circulus quoad partes superiores citius, quoad partes inferiores, tardius movetur, partes enim inferiores circuli, minus spacium superioribus conficiunt. Quo posito quæro? vel partes inferiores circuli sistunt, & morantur, currentibus superioribus vel non? Si non sistunt, & tamen tardius moventur, ergo tarditas motus, in istas morulas & consistentias, referri non debet; Si sistunt, quæ fieri potest, ut non disrumpantur, unâ scilicet parte motâ, aliis immotis. Probatur ulterius, partes inferiores non sistere, quia si à centro illius circuli, ducatur recta, illa eodem situ durabit semper, & tamen eodem situ durare non posset. Si quædam moventur, quædam non moventur partes.

RESPONDET Arriag. Se huic instantiæ non reperire solutionem, quam conatus est tradere Ovied.

DOCETq; primò Oviedo: Ex eo, quòd unum moveatur alio immoto, cui illud unitum est, non sequitur destructio unionis; & ita cum flexibilis virga movetur, non motis reliquis partibus, quæ tamen sunt inter se unitæ, non sequitur destructio.

DOCET secundò. Quòd indivisibilia continuativa, & indivisibilia Res, seu indivisibilia quæ continuantur, in suo distincto, unum quodque sit loco.

DOCET tertio. Quòd indivisibilia Res, lineæ inferioris immediatè uniantur indivisibilibus continuativis, superioris lineæ, indivisibilibus autem, quæ sunt collateralia ipsis punctis continuativis, in superiori lineæ, non uniantur Indivisibilia Res, inferioris lineæ, sunt tamen illi immediata, quia scilicet inter ea nihil intercedit quod sit res, sed tantum indivisibile illud continuativum, quod est modus. Quando ergò movetur linea superior, non motâ inferiori, non amittit unionem, cum superiori indivisibili continuativo, idque ideo, quia motis indivisibilibus superioribus, versùs dextram partem, acquirunt illa, non nisi unius puncti spatium, & tunc in locum collateralis ad dextram puncti, succedit ipsa unio continuativa, & quia indivisibile motum collaterale, erat immediatum ipsi indivisibili inferioris lineæ, erit etiam immediatum, in locum illius succedens continuativum punctum, adeoque nulla fiet discontinuatio. Quando autem post illam morulam incipiunt, & superior & inferior circulus moveri, quia inferior, minus habet conficiendum spatium, quàm superior, fit ut movendo se, iteratò, eundem locum recu-

peret circulus inferior, imò & excedat superiorem, si unâ, diutius moveantur, & sic quiescere poterit. Ergò ulterius linea per circulum ducta, primò movente se circulo superiori, dum quiescit inferior, non nisi leviter inflectitur, & insuper sese remittit ad statum, movente se circulo inferiori.

CONTRA primò est. Posito, quòd circulus superior, in motu acquirat unum indivisibile spatii, posito, quòd succedat indivisibile continuativum superius, in locum indivisibilis, quod est Res, sequitur, nunquam se posse remittere in eundem locum, circulum inferiorem, quod probatur. Quando uterque circulus, idque in instanti movetur, non potest uterque nisi unum indivisibile spatii acquirere, jam autem si remittere deberet sese circulus in eundem locum, deberet acquirere duo indivisibilia spatii, illud scilicet quod deperderat, dum quiescebat, & hoc quod acquirit hic & nunc, circulus superior, unâ cum illo, hoc est circulo inferiori, se movendo. Cum ergò non possit, in eodem instanti duo indivisibilia spatii acquirere, nec in secundo instanti se remittere poterit, in eundem locum. Non etiam in tertio instanti, quo supponitur quiescere circulus inferior, & moveri superior, quia in hoc motu, sinistrum collaterale, statuet se tantum in illo loco ipsius indivisibilis continuativi: imò in quinto instanti, indivisibile inferius, nec sub collateralis dextro, nec sub continuativo indivisibili, nec sub collateralis sinistro, locum habebit; ut calculanti patebit. Certum est, quòd si circulus superior quiesceret in secundo instanti, & solus moveretur inferior, tunc inferior remitteret se ad suum locum. Sed supponit Ovied, utrumque circulum in secundo instanti moveri, & si alternatim superior, alternatim inferior moveretur, non citius moveretur superior quàm inferior, quia per æquales morulas, hoc est alternatas, inchoarent motum.

CONTRA secundò. Transeunte indivisibili continuativo in locum indivisibilis collateralis, eodemne modo distat, quo ante, indivisibile continuativum ab indivisibili inferioris lineæ, vel non eodem modo? si eodem modo distat, quo ante? Ergò nec spatium mutavit, nec per spatium unius indivisibilis promotum est. Si autem non distat eodem modo? rogo quæ fieri poterit, ut contingat in eodem invariato spatio, positum indivisibile superius, cum nec se distendere nec replicare possit, quomodo item elongatione majori possit, continuari potest?

CONTRA tertio. Quando succedit indivisibile continuativum in locum indivisibilis dextri, quod, aliud indivisibile spatii censetur acquisivisse, occupareque jam spatium indivisibilis sinistri, succedit etiam indivisibile conti-

continuativum, rogo quomodo se habeat, ad aliud indivisibile inferioris lineæ? uniturne cum illo, cum antea unitum non fuerit; vel non? Si unitur, Ergo ille modus non est essentialis determinatio ad hæc tantum puncta, sed etiam ad aliud illud, quod illi de novo occurrat, hoc autem est, contra rationem modi; Si non unitur, Ergo illa parte non est illic continuatio sed disruptio, vel novas & novas uniones asserere, erit multiplicare Entia.

Et hæc sunt fundamenta merè philosophica contra indivisibilia, quæ pondus habent etiam apud oppositos: nam alia elidunt. Hinc cum opponitur, si puncta componerent lineam, essent vel continua vel contigua? non possunt esse continua, quia continua sunt quorum ultima sunt unum, puncta autem non habent ultima; non possent item esse contigua, quia contigua sunt, quorum extrema sunt simul. Respondet Arriaga, has definitiones, quamvis Aristotelicæ sint, non esse bonas, & dicit continua esse, quæ ita uiuntur inter se, ut unum sit extra aliud. Contigua verò sunt, quæ licet proxima sint localiter, carent unionē. Cum rursus opponitur illis. Ex non quantis, non potest resultare quantum. Ergo nec ex punctis, quæ etiam non sunt quanta: negat enim puncta non esse quanta, quamvis habeant extensionem non nisi indivisibilem. Negant item consequentiam, eadem argumento & dicunt similem esse huic. Petrus non sunt duo homines. Paulus item non sunt duo homines. Ergo ex Petro & ex Paulo, non resultant duo homines.

Sed restant adhuc contra puncta, argumenta Mathematica.

Punctum Difficultatis 3.

Proponuntur fundamenta ex Mathematicis contra indivisibilia.

PRIMA DEMONSTRATIO est. Demonstravit Euclides lineam rectam, posse dividi in duas partes æquales: sed si lineæ componerentur ex punctis, lineæ constans tribus punctis, non posset æqualiter dividi, intermedium enim punctum, in duas partes scari non potest.

RESPONDET Arriaga & Oviedo, negando demonstratum esse ab Euclide, nec videtur esse de essentia lineæ rectæ, dividi in partes æquales. Posset item hoc argumentum retorqueri in eos, qui quantitatem componunt ex partibus & punctis continuativis, si enim lineæ dividens, caderet in punctum continuativum, qui divideret æqualiter. Addit Oviedo. Quod quando sunt puncta res, imparia, puncta continuativa semper sunt paria: nam v. g. inter tria indivisibilia rerum, debent intercedere duo puncta continuativa, Consule eundem.

SECUNDA DEMONSTRATIO est. Si quantitas componeretur ex punctis, sequeretur circulos concentricos maiore & minorem esse æquales, quod aperte falsum est. Sequel probatur, à quolibet puncto circumferentiæ circuli maioris, potest duci lineæ ad centrum, tunc incidendo in circulo minorem, vel distincta puncta notabunt in circulo minori, vel non notabunt, distincta puncta? si notabunt, Ergo tot erunt puncta, in inferiori circulo, quot in superiori; Si non notabunt: Ergo lineæ ductæ à circumferentia circuli superioris, in circulo inferiori incident, quod falsum est, quia lineæ ductæ à circumferentia ad centrum, si rectæ & non undosæ sint, non debent se tangere, nisi in centro.

RESPONDET Oviedo posuisse quidem Euclidem inter notiones communes, quod lineæ rectæ non habeant unum & idem segmentum commune, dicit tamen, se inquisisse ex Mathematicis nec discere potuisse, quod habeant pro hoc firmam demonstrationē. Hinc & ille, & Arriaga & Pontius respondet, fore ut coincident in inferiori circulo aliqua lineæ, quia inferior circulus, non tot puncta, nec tot habet partes determinatas, si ex partibus componatur circulus, non erunt tamen undosæ, quia breviorē viam ad centrum non habebunt, quam incidendo ad invicem.

TERTIA DEMONSTRATIO est. Si quantitas componitur ex punctis, sequitur diametrum quadrati, esse æqualem costæ, supponamus enim costam esse decem punctorum, supponamus à singulis per medium, usque ad costam oppositam, duci lineas, tunc per istas ductas lineas, diameter totus cooperietur, cooperiri autem non deberet, si pluribus quam 10. constaret punctis.

RESPONDETUR imprimis retorquendo argumentum contra partes proportionales, si enim à partibus costæ ad aliam costam ducantur lineæ, cooperient diametrum, neque tamen inde sequitur cœqualitas costæ & diametri. Ergo nec apud oppositos idem sequitur.

QUARTA DEMONSTRATIO. Supra quamecunq; basim, certum est construi posse triangulum, certum item est, quod basis trianguli, sit longior quacunq; sibi superpositâ lineâ. His positis supponamus, basim esse, trium punctorum, latera 6. punctorum, ducatur lineæ immediate sub Cono, illa ad minimum erit duorum punctorum, secunda cum debeat superare primam in triangulo, necessario erit saltem trium punctorum, tertia erit quatuor punctorum, adeoque complurium punctorum quam basis.

RESPONDETUR imprimis. Retorquendo argumentum in partes proportionales, casu quo sit basis, trium partium æqualium unicæ, & latera 6. vel plurium partium æqualium

uni certæ, ejusdem proportionis. Hancq; viam tenet etiam Arriaga. Sed Oviedo negat universaliter, quod lineæ laterales possint esse longiores ipsâ basi pyramidis, quia pyramis fit per positionem unius lineæ supra aliam, & hæ lineæ quæ supponuntur, debent esse una minor aliâ, una autem, aliâ non esset minor, si basi lateralis lineæ, major esse posset.

Multæ ex his, similesque demonstrationes, solvi possent, quod procedant ex suppositione quantitatis, ex partibus proportionalibus compositæ, in infinitum divisibilibus.

DIFFICULTAS II.

Componiturne Continuum permanens ex partibus proportionalibus, in infinitum divisibilibus?

PUtatur asseruisse Aristoteles multis in locis, præcipue sexti Physic. ubi de quantitate tractat ex professo. Asserit S. Th. & omnes communiter, novissime Suar, negat Zeno, cui favent Lugo Card. Hurt. Tolet. Arriaga, Oviedo.

Nihil definiendo sola argumenta in oppositum propono.

Punctum Difficultatis I.

Examinatur primum fundamentum contra partes proportionales.

PRIMUM FUNDAMENTUM est. Supponamus, per possibile vel impossibile, ex una parte produci à Deo omnia possibilia, vel si te productio eorum offendit, suppono DEUM cognoscere omnia possibilia, accipio deinde aliquod determinatum papaveris granum. Hoc posito, sic

PROBARI posset. Vel Deus omnibus possibilibus à se productis, aut si mavis dicere, omnibus à se cognitis, potest dare, assignare, connumerare &c. partes proportionales, minores & minores, dicti grani papaveris, semper alias & alias, vel non potest? Si non potest? Ergò falsò asseruisti, quantum, adeoq; granum papaveris, componi ex partibus semper & semper divisibilibus, dabilibus, assignabilibus; Si autem potest dare singulis possibilibus, partes proportionales minores & minores grani papaveris, quæro ulterius: Datâ ex illo grano, unicuique ex possibilibus, suâ parte proportionali, vel manent ulterius adhuc dabiles partes proportionales, vel non? Si non manent; Ergò ventum est ad indivisibilia, quia ventum est ad non dabilia, nec assignabilia ulterius: Si autem post assignationem partium proportionalium aliarum & aliarum, pro omnibus possibilibus, adhuc manent partes

dicti papaveris, ulterius dabiles. Ergò sunt plures partes proportionales, unius grani papaveris, quàm sint omnia possibilia, quia pluries dabiles, quàm sint omnia possibilia. Ergò ulterius, partes proportionales unius grani, plures erunt, quàm omnium granorum possibilem, acceptorum cum suis partibus proportionalibus; quia post assignationem factam illis possibilibus, adhuc manent in illo grano ulterius assignabiles partes. Quod si partes proportionales unius grani, plures sunt quàm partes proportionales reliquorum granorum papaveris, Ergò assignas diversis granis & quantis, diversas divisibilitates constituendo majorem partium proportionalium multitudinem, in uno grano quàm in aliis, infinite pluribus, quæ non capit Ratio.

In idem recidet si dicas. Si singulis possibilem distributive acceptis, possunt dari partes minores & minores, aliæ tamen & aliæ, grani papaveris. Ergò verificari poterit hæc propositio: Nulla est pars ex possibilibus distributive acceptis, quæ non habeat sibi assignatam partem proportionalem. Quò posito, quæro de ipso papavere: An verificabilis sit hæc propositio: Nulla est pars grani papaveris, quæ non sit jam assignata; vel hæc: Aliqua est pars papaveris, quæ adhuc non est assignata: Si prior illa verificatur; Ergò ventum ad indivisibilia, quia non assignabilia ulterius; Si secundum. Ergò ut inferbatur plures sunt partes grani papaveris, quàm omnia possibilia. Nam de omnibus illis possibilibus distributive acceptis verificatur hæc propositio: Nullum est ex possibilibus distributive acceptis, quod partem ex grano papaveris accipere possit, & non acceperit, & tamen verificatur adhuc: Aliquæ partes grani papaveris, sunt adhuc, quæ dari possunt, & non sunt datæ. Si enim dari ulterius non possunt, ventum est ad indivisibilia, quia non dabilia ulterius.

Universaliter autem non potest dici, quod singulis possibilem possint ex uno grano papaveris assignari partes, licet minores & minores in infinitum. Tum quia si unum infinitum exhauritur ab alio infinito, quomodo unius grani partes finitæ in infinitum, non exhaurirentur per possibilia omnia, quæ non sunt unum finitum in infinitum, sed sunt infinite infinita in infinitum. Tum quia, si imperceptibile est posito infinito hominû, quomodo nò sit majus infinitum capillorû, quos haberent infiniti homines, ita imperceptibile videtur simplas partes proportionales unius grani, æquivalere duplis partibus proportionalibus, duorû granorum, multò magis omnium possibilem, cum in nullo casu simplum, connumerabile sit duplis. Tum quia ex ligno centû pedali, singulis partibus ligni pedalis, partes minores & minores dari non possent, siquidem pluries sunt dabiles partes

partes ligni pedalis, minores & minores, partibus minoribus & minoribus ligni centum pedalis, si tua responsio tenet; quod nulla Ratio capit, jam enim minus, majus esset majori.

RESPONDERI potest primò, Suppositio nem tollere seipsam. Supponit enim ex una parte, omnia possibilia vel producta vel cognita, ex altera parte granum unum papaveris, quasi illud inter omnia possibilia non continetur, adeoque supponit omne possibile, & non omne possibile.

CONTRA. Quia suppositio loquitur de omnibus possibilibus, ita ut ex illis extrahatur unum possibile, de quo illo ita extracto, instituitur argumentum.

RESPONDERI potest secundò. Partes proportionales unius grani distributive acceptas, æquivalere omnibus possibilibus; quantumvis collectivè acceptas, non æquivalent omnibus, non licet autem à sensu distributivo ad collectivum argumentari. In idem recidet: partes grani unius, non æquivalere materialiter partibus grani alterius, licet æquivalent in ratione formali. In hoc scilicet, quia sicut partes granorum B, C, non tot sunt quin plures, ita partes A, grani, non tot sunt, quin plures.

CONTRA. Tum quia partes grani A, distributive materialiter & quocumque modo appellaveris acceptas, idem sunt realiter cum partibus collectivè & formaliter acceptis. Ergo quodcumque prædicatum physicum uni convenit, convenit & alteri. Sed partibus v. g. grani A, distributive acceptis, convenit esse æquales partibus proportionalibus granorum B, C. Ergo convenit esse æquales, etiam collectivè acceptis, ex principio recepto: Quod scilicet identifierum realiter, eadem sint prædicata physica. Tum quia etiam posito, quod partes unius grani distributive acceptas, sint comensurabiles omnibus reliquis possibilibus distributive acceptis, stat adhuc argumentum, manentne distributive ulterius dables illas partes, posito quod sint singulis jam datæ, vel non manent distributive dables. Tum quia non licet à prædicatis ortis à mera collectione, argumentari ad prædicata orta ex mera distributione, sed licitum est argumentari à prædicato physico omnium distributive acceptorum, ad prædicatum physicum collectivè acceptorum. Unde si de distributive acceptis Apostolis verum est dicere, quod cucurrerint per orbem, etiam de tota collectione verum est dicere, illam cucurrisse; æqualitas autem, est prædicatum physicum. Et sicut Petrus & Andreas, si collectivè accepti non æquant tredecim, nec distributive accepti æquant; ita si partes collectivè acceptas unius grani, non æquant omnia possibilia, nec æquabunt distributive acceptas.

RESPONDERI potest tertio, Partes pro-

portionales unius grani, neque esse tot quot sunt reliqua omnia possibilia; neque non tot, quia Ly tot, & Ly non tot, sunt prædicata rebus determinatis convenientia, cum autem partes illas proportionales, non sint determinatæ, neque tot, neque non tot possunt dici, esse. Sic v. g. de numero dici potest, est hic pluralitas, tamen dici non potest, an pluralitas sit major decade, vel minor decade, quia Ly pluralitas, non est numerus determinatus. Cum ergo etiam partes proportionales, non sint partes determinatæ, dici de illis non poterit; an sint tot, vel non sint tot, quot sunt reliqua omnia possibilia. Innuat hanc responsionem recentior Suar. Tract. 5. Physicorum d. r. n. 156.

CONTRA. Tum quia si nescis an tot sint partes proportionales unius grani papaveris, ut possint dari omnibus reliquis possibilibus. Ergo etiam nescis, an quantitas componatur ex tot partibus, ut iis positis, sint vel non sint plures dables. Si enim indeterminatio partium, facit, ut nescias; an tot sint vel non tot sint, quot sunt omnia possibilia. Ergo eadem indeterminatio facit, ut nescias, an componatur ex partibus semper ulterius acceptibilibus, vel non componatur ex partibus ulterius & ulterius acceptibilibus. Tum quia indeterminatio partium hoc tantum importat, quod illas partes, non ita parvas sint, quin minores dari possint, ex quo nullo modo sequitur, quod non possit dici an sint plures, an non plures reliquis possibilibus, immò ex tuo asserto oppositum sequitur: si enim sunt in infinitum, semperque ulterius & ulterius acceptibiles. Ergo etiam acceptibiles ad connumerationem omnibus reliquis possibilibus, hoc ipso enim si non essent acceptibiles, ad connumerationem omnibus reliquis possibilibus, non essent in infinitum ulterius & ulterius acceptibiles. Tum quia quando dico de numero est hic pluralitas, si numerum eundem non habeo aliunde cognitum, non possum dicere; an pluralitas sit major vel minor, decade: non enim assero de numero, quod hujus naturæ sit, quod æquivalere debeat quibuscumque aliis numeris, & si hoc asserem de illo numero, dicerem extemplò, illud esse majorem decade. Tu autem cum asseras de quantitate, quod non tot habeat partes, quin plures; teneris etiam asserere, quod habeat partes, reliquis possibilibus dables, hoc ipso enim essent, non tot quin plures, sed non plures.

RESPONDERI potest quarto. Falli imaginationem argumenti in hoc quod imaginetur, vel in omnibus possibilibus, vel in partibus proportionalibus granorum B, C, deveniri posse, eò, ut non jam ulterius sint dables, partes autem granorum B, C, proportionales non tot sunt, quia plures, consequenter & partes grani A, proportionales, quæ adhuc dari debent, non tot erunt quin plures.

CONTRA. Tum quia, accipio istos terminos: Partes proportionales granorū B. C. aut individua possibilia, nō, tot sunt, quin plura individua possibilia, & acceptis his terminis restituitur argumentū, sic, Partes proportionales grani A. vel tot sunt quot sunt, non tot, quin plura individua possibilia, vel si mavis dicere quot sunt, nō tot quin plures partes proportionales granorum B. C. vel non sunt tot? quodcūq; dixeris redibit argumentū factum. Tum quia suppono omnia possibilia à Deo cognosci, & quamvis nō tot sint omnia possibilia, quin plura, verum tamen est, quod nullum sit ex illis, quod Deus non cognoscat. Hōc posito, sic accommodatur argumentum: Datis ex granis A. partibus proportionalibus pro singulis individuis possibilibus, non tot quin pluribus, ita tamen, ut verum sit: Nullū individuum est, quod suam partē proportionale ex grano A. non habeat, sicut verum est dicere: Nullum est individuum, quod nō sit cognitum, tunc quæro, vel adhuc restant partes dabiles ex grano A. vel non restant dabiles, quodcūq; responderis, redibit argumentum factum. Tum quia ex istis duabus una debet verificari v. g. *vel hæc.* Aliqua pars grani, ex partibus non tot, quin pluribus, est adhuc dabilis, quamvis datae sint, non tot, quin pluribus possibilibus, *vel hæc:* Nulla est pars grani ex partibus non tot, quin pluribus, adhuc dabilis, cum datae sunt, non tot quin pluribus possibilibus. Si verificatur prima propositio, Ergo plures sunt partes illius, præ possibilibus; Si secunda, Ergo ventum ad indivisibilia, quia ad non dabilia.

RESPONDERI potest quintò. Hanc difficultatem totam, pendere ex natura infiniti, adeoq; etiam argumentanti solvendam esse, quod ita ostendi potest. Accipiamus omnes possibiles homines, ex una parte, ex alia parte, accipiamus reliqua omnia possibilia, tum quæro, vel illis possibilibus reliquis, singillatim potest assignari individuum humanum correspondens, vel non potest? Si non potest, Ergo deveniri potest in creatione hominum, cō, ut plures implicent contradictionem; Quod si potest reliquis possibilibus singillatim assignari unum individuum humanum, Ergo tot sunt possibiles homines, quot sunt reliqua omnia possibilia.

CONTRA. Tum quia nihil est absurdū dicere, positis per possibile vel impossibile omnibus possibilibus hominibus, quod in quā non sint ulterius dabiles, ultra enim omne possibile hominum, non est producibilis vel unus homo, consequenter ex possibili hominū, non posse aliis singillatim, alios & alios assignari homines, quia simpliciter possibile hominū, est connumerabile non nisi simpliciter aliorum possibilium; est autē absurdū in sententia opposita, datis partibus proportionalibus, pro singulis reliquis possibilibus, deveniri tandem ad non dabiles, seu ad indivisibilia. Tum quia concesso, quod non plures sint omnes possibiles homines, nec pauciores quā

reliqua omnia possibilia, nego dici posse, quod æquē sint multæ partes proportionales unius grani, quā reliqua omnia possibilia; quia posita quacūq; hominum multitudine, & extrinsecā in actum existentia, manet idē fons & origo multiplicabilitatis hominum, nec quidquā diminuitur, de illo fonte. Porro fons iste est, ex parte rei producendæ: veritas hujus propositionis: Animal & rationale nō sunt termini contradictorii: alius fons ex parte producentis, est ipsamet omnipotentia Divina, quæ eadem est, sive unum ponat, sive plura. Jam autem cum dantur partes proportionales, nō manet idem principium invariātum dandi, quia minuitur quantum, manetq; semper minus & minus. Tum quia productio vel annihilatio aliquo possibili, non redditur hōc ipso illud possibile impossibile, consequenter possibilitas, manet invariata. Jam autē, quod jam uni singillatim assignatur, hoc ipsum jam alteri non potest assignari.

Punctum Difficultatis 2.

Examinatur secundum fundamentum.

SECUNDUM FUNDAMENTUM. Deus cognoscit omnes possibiles divisiones continui. Ergo cognoscit deventum esse ad non divisibile ulterius. Ergo, non cognoscit continuum componi, ex partibus in infinitum ulterius divisibilibus, quia ultra notitiam Dei, de divisibilitate, nihil est ulterius divisibile. Primum Antecedens verificat Omni-scientia Divina. Consequentia autem sic probatur. Quia Deo cognoscente omnes possibiles divisiones continui, si non deveniretur ad non divisibile ulterius, hōc ipso non esset cognita omnis possibilis divisio. Restaret enim illa cognoscenda divisibilitas, quæ responderet, post cognitās omnes possibiles divisiones continui.

RESPONSIO cōmunis est. Partes continui posse dividi omnes, & posse cognosci omnes, non tot tamen quin plures seu inadæquate.

CONTRA. Cognoscere omnes partes, in quas est divisibile continuum, & non cognoscere omnes partes, sunt termini se tollentes. Ergo etiam hi termini: Cognoscere omnes, non tot tamen quin plures, erunt termini se invicē tollentes. Consequentia probatur. Ly nō tot quin plures, est terminus æquivalens termino: Non omnes. Ergo sicut se tollunt hi termini, omnes partes sunt cognitæ, nō omnes sunt cognitæ; ita & hi termini: omnes sunt cognitæ, & Ly nō tot tamen quin plures, erunt se tollentes termini. Antecedens probatur cōmuni cōceptione, idē enim est dicere creditorē debitori: Nō tot reddidisti mihi nummos quin plures debeas, ac dicere nō reddidisti omnes. Ubi est æquivalentia termini: nō tot quin plures, ad terminū: non omnes. Itē dicere, Deus nō tot creavit entia quin plura, significat, Deū adhuc nō omnia creasse, & sic de reliquis. Procedit hoc argumentū ut vides contra solā usurpationē prædicti termini.

Eundem modum terminum sic proponit Arriag.

Deus videt omnes divisiones possibiles, circa hanc chartā, non solum eas, quæ simul fieri possunt, sed etiam quæ successivè & divisivè; ita ut nulla possibilis sit divisio, quā Deus non videat. Ergo Deus cognoscit per eas divisiones, chartā redactā ad indivisibilia. Consequentia probatur. Quia si non cognosceretur hæc charta redacta ad indivisibilia, Ergo cognoscitur adhuc divisibilis. Ergo possibiles sunt aliæ divisiones, quas Deus non cognoverat, quod est erroneum. Addit idem, Deus habet hoc iudicium: si hæ divisiones, quas ego hodie cognosco, simul existerent, nihil amplius esset divisibile in hac charta, alioquin ego non cognovissem omnes. Ergo per illas divisiones, charta cognoscitur redacta, ad indivisibilia.

RESPONDET primò Ovied. & dicit imprimis, Deum quidem cognoscere omnes divisiones possibiles, sed nō cognoscit illas posse inter se coherere, quod si Deus nō cognoscit illas divisiones posse inter se coherere & coexistere, nec cognoscit posse ultimò dividi, adeoque nec cognoscit deveniri ad indivisibilia. Dicit deinde, quando Deus cognoscit hanc conditionatam: Si omnes divisiones quas ego cognosco modò existerent, duplicè habere posse sensum. Primò, Quod positis divisionibus omnibus, nec etiā existant extrema, & sub hac conditione, videt Deus nihil continui mansurum, sive divisibile, sive indivisibile; Secundò, quod positis omnibus divisionibus, adhuc tamè existant extrema, & hæc conditionata, involveret apertam implicantiam, diceret enim existentia extremorum, ut supponitur; non diceret autè, quia importaret corruptionem unionum, quas tamen per locum intrinsecum, dicit existentia continui. Dicit deniq; Ovied. quomodo Deus possit intentionaliter quantitatem ultimò dividere, & dicit nō cognosci à Deo continuum divisum, in aliquod extremum, quod in se divisibile non sit, cum quantitas ex se, semper ulterius divisibilis sit. Cognoscit tamè continuum, ita, ut non sit omnino divisibile, aliquā divisione existente, ultra collectionē divisionū, quas Deus cognoscit, consequenter quando Deus cognoscit hanc vel illā divisionē, cognoscit divisionē dicere corruptionē, g. unionis A, cognoscit nihilominus existentia unionis B, & sic deinceps, cōsequenter cognoscit semper adhuc divisibile.

CONTRA. Tum quia quamvis ex eo quod cognoscat Deus omnes divisiones possibiles, non sequatur continuum esse divisum, per omnes partes possibiles, illa enim cognitio Dei non est practica. Ceterum ex eo, quod cognoscat omnes divisiones possibiles, sequitur videre Deū extremum, quod in se, divisibile non sit; quod ipsum probatur. Vera est hæc propositio: Omne divisibile possibile in continuo, est cognitum à Deo. Ergo etiam hæc vera erit: Nullum divisibile, quod sit possibile in continuo, est cognoscibile à Deo, Si enim jam cognitum est, co-

gnoscibile nō est, cognoscibile accipiendo, pro eo, quod nondum est cognitum. Ergo ulterius, si nullum divisibile, quod sit possibile in continuo, est cognoscibile à Deo, nullum etiam divisibile erit. Recta enim est hæc consequentia: Nullum verbum æternū est cognoscibile à Patre minus Patre. Ergo nullum, est minus. Omniscientia enim attingit res omnes, & si aliquid non attingit, hoc ipso non est. Tum quia quando Deus cognoscit continuum sine unionis A, unionemq; A, intentionaliter separat, nō repræsentatur Deo quicquā, quod sit divisibile à continentia unionis A. Ergo etiam, quando Deus cognoscit, omne possibile divisibile, nihil cognoscit ulterius divisibile & separabile, à continentia unionum. Sicut enim se habet unio A, ad partem divisibilem unam continui, ita omnes uniones ad totū continuum. Ergo quod superest, divisibile separabileq; non est, adeoq; indivisibile. Antecedens primum probatur. Quia si cognoscente Deo continuum sine unionis A, repræsentaretur aliquid divisibile à continentia unionis A, & repræsentaretur illud continuum sine unionis A, ut supponitur, & nō repræsentaretur sine unionis A, quia adhuc repræsentaretur divisibile à continentia unionis A. Tum quia quando Deus cognoscit omnes divisiones possibiles, vel adhuc manet aliquid divisibile cognoscibile à Deo, vel nō manet aliquid divisibile cognoscibile à Deo. Si manet aliquid divisibile cognoscibile à Deo? Ergo falso dixisti, omne possibile divisibile, est cognitum; Si non manet aliquid divisibile cognoscibile à Deo, ergo manet indivisibile. Tum quia illud principium Oviedo: nempe cognosci à Deo omnes divisiones possibiles, sed nō posse illas coherere inter se, nō convincit pro parte Ovied. Si enim Deus cognoscendo omnes divisiones possibiles, cognosceret etiā, quod possint coherere inter se, quantitas redigi posset actu in punctū. Ergo etiam quando cognoscit omnes divisiones possibiles, quantitas redigitur ad indivisibile intentionaliter. Probatur consequentia. Quia quod faceret in actu physico, positio omnium divisionum possibilium, hoc facit in statu objectivo, cognitio omnium divisionum possibilium. Tum quia si Deus posset mentaliter dividere continuum, per omnes divisiones collectivè, in partes nullo modo inter se communicantes; continuum illud redigeretur ad indivisibile. Sed cognoscendo omnem possibilem divisionem, dividit mentaliter Deus continuum, in omnes partes, nullo modo inter se communicantes, quod ipsum probatur: quia assumptio quam tenes, omnes partes sunt divisibiles, habet hunc sensum, importatque quod quidquid assignabile est, sive communicans, sive non communicans in quantitate, adhuc divisibile est. Ergo etiam hæc propositio. Omne possibile divisibile, est à Deo cognitum, habebit hunc sensum, importabitque, quia quid-

quidquid assignabile est siue communicans, siue non communicans, si ex quantitate est, jam divisum intentionaliter esse. Fiat enim calculatio: Palmi, ex vi cognitionis omnem possibilem divisionem cognoscentis, jam sunt divisi mentaliter in semipalmos, semipalmi, ex vi cognitionis omnem possibilem divisionem cognoscentis, jam sunt divisi in dimidia, quæ jam intentionaliter non communicant in semipalmo & sic ulterius. Ergo Deus simul cognoscendo omnem possibilem divisionem, dividit mentaliter continuum, in partes omnino non communicantes.

RESPONDETUR secundò huic argumento. Hæc propositio: Omne divisibile possibile est cognitum à Deo, facit hunc sensum, nullum divisibile, quod sit cognoscibile, est incognitum à Deo, ita ut nihil restet in continuo, quod non sit cognitum, & tamen pertineat ad continuum, sed non inde inferre licet: Ergo restat indivisibile, hoc enim non pertinet ad continuum, ad eum modum, quo cum dico: Omnes sunt in schola, sequitur tantum; nullum abesse à schola, qui pertineat ad scholam, etiam si absint qui non pertinent ad scholam. Et sicut, cum dico: Omnes albi videntur in hoc loco, sequitur quidem, quod nullus sit albus, qui non videatur in hoc loco, sed non sequitur, Ergo reliqui videntur nigri. Sic quando dico: Omne possibile divisibile est cognitum, sequitur quidem, Ergo nullum divisibile, est possibile, quod non sit cognitum, sed non sequitur, Ergo jam tantum est indivisibile.

CONTRA. Tum quia hoc ipsum probari debuit, dicent oppositi, nullum scilicet indivisibile spectare ad continuum. Tum quia consequentia allata à non albo ad nigrum, est à negativo ad positivum. Consequentia autem à non divisibili ad indivisibile non est talis, cum per Ly indivisibile, in præfenti nō terminus positivus, sed merè negativus veniat, solumq; est positivus ex modo significandi. Tum quia, quando dico: omnes dies futuri totà æternitate post, sunt cogniti: verum est nullos dies esse incognitos, qui sunt futuri totà æternitate post, ita ut verum sit dicere: nihil ulterius manere dierum cognoscendorum. Ergo etiam cum verum sit dicere: nullum divisibile esse incognitum, verum erit dicere: nihil ulterius manere divisibile, quod sit cognoscendum. Ergo ventum ad nihil divisibile, quod Ly nihil divisibile, verbo differt, ab indivisibili in præfenti.

RESPONDETUR terciò. Cognosci à Deo omnes posibles divisiones inadæquatè, indeterminatè, non tot quin plures, omnes tamè, seu omnes distributivè, non omnes collectivè.

CONTRA. Præter allata supra. Cognoscendo Deo inadæquatè, indeterminatè, non tot quin plures divisiones, omnes distributivè &c. verumne est dicere, nullæ sunt divisiones cognoscibiles à Deo ultra istas, vel falsum? si

verum: Ergo nec ullæ sunt divisiones posibles, Ergo tantum jam sunt indivisibilia; Si autè est falsum: Ergo non omnes cognoscit, quòd de Omniscientia, nec debet, nec potest dici.

Punctum Difficultatis 3.

Examinatur ultimum Fundamentum.

TERTIUM FUNDAMENTUM est ex Arriaga. Si darentur partes proportionales in infinitum divisibiles, deberent esse infinitæ actu, contra quam Aristoteles voluerit, & oppositi sentiant. Hinc

PROBATUR terciò. Ille cumulus continet actu infinitas unitates simpliciter & absolute, & non solum secundum quid, à quo si successive, una unitas post aliam auferatur, nunquā poterunt illæ unitates exhaustiri, sed granū papaveris est talis cumulus. Ergo granum papaveris continet actu infinitas unitates simpliciter, Major est definitio infiniti. Minor est oppositorum doctrina.

CONFIRMATUR. Partes per divisionē & subdivisionē acceptibiles, vel sunt infinitæ vel finitæ; si infinitæ: habetur intentum: Si finitæ: Ergo in illis deveniri potest, ad ultimam.

RESPONDET primò aliqui apud eundem. Partes has non esse infinitas simpliciter sed tantum secundum quid, non sunt autè infinitæ simpliciter, quia sunt identificatæ, partibus aliquotus seu determinatis, quæ non sunt infinitæ.

CONTRA. Tum quia, ut urget idem Arriaga, identitas inter partes aliquotas & proportionales, est identitas inadæquatæ, ad eum modum, quo lateres sunt pars domus, & quomodo materia & anima, non sunt distincta ab homine. Ergo sicut nō sequitur ex eo, quia homo est unus, materiam & animam, non esse distincta duo absolute entia, lateres itè non esse plures, quia una non nisi est domus, sic nec licebit inferre, partes non esse infinitas, quia sunt identificatæ partibus. Tum quia ut urgebatur supra, ex hac responsione sequitur, partes proportionales & non esse infinitas simpliciter, & esse: non esse quidè, quia sunt identificatæ partibus determinatis finitis; Esse autem; quia partes illæ determinatæ, sunt identificatæ infinitis indeterminatis, quarum infinitatè, probat argumentum factum. Tum quia non potest dici hominem esse rugibile, in quantum est Leo, nō esse rugibile in quantum est rationale. Ergo etiam non potest dici, partes esse finitas ob identificationem cum finitis, & tamen esse semper, & semper acceptibiles, nunquā idem accipiendo, adeoq; conveniente sibi definitione infiniti, sicut enim definitio rationalis excludit rugibilitatem, ita definitio finiti, excludit definitionem infiniti, adeoque excludit acceptibilitatem actualem, aliis & aliis, sine termino.

RESPONDETUR secundò ex istis quæ habet Oviedo, hic punct. 3. n. 1. Ex eo partes, proportionales non esse infinitas actu, quia aug-

mentum hoc procedit, inquit, Oviedo, semper à proportionem Majoris ad proportionem Minoris inæqualitatis, & quocunq; modo augetur, non excedit illud ipsum totum, ex quo accipitur. Sic v. g. sit una quantitas palmaris, & alia ulnaris, accipe medietatem ex ulna palmarisq; illam adde. Rursus illius ipsius medietatis, residuæ in ulna, accipe dimidium, & adde palmo, & sic deinceps; quidquid tamen ex ulna addideris palmo, non excedet ulnam, quia augmentum hoc fit ex eodem toto, quod est ulna, & si augmentum fieret ex alia & alia ulna, additione illa cresceret palmus, ultra ulnam. Porro ad infinitum est necesse ut sint partes aliquotæ, & æquales, infinitæ, non autem ut partes nonnisi proportionales.

CONTRA. Tum quia, ut idem Ovied: urget. Etiam partes aliquotæ & æquales, sunt in quolibet palmo v. g. per adversarios infinitæ, quia continuum est divisibile in medietates æquales, hæ ipse medietates sunt divisibiles in alias medietates æquales, & sic deinceps. Et sicut partes proportionales sunt infinitæ, quia semper & semper dividi possunt; ita & partes æquales erunt infinitæ, quia semper, alia, & alia, inter se æquales, dari possunt. Tum quia ut dixit Arriaga, quamvis illæ partes sint inæquales, si semper alia & alia accipi possunt, non sunt dicendæ finitæ; ad eum modum, quo nummi non sunt finiti, si semper & semper accipi possunt, quantumvis minores & minores. Tum quia ex hac responsione, sequitur & esse finitas, & non esse finitas; sunt finitæ, ut probas, & non sunt finitæ, quia semper & semper sunt acceptibiles, non accipiendo idem.

RESPONDET tertio Ovied: ex proprio sensu, & dicit: Posse in infinitum procedere divisiones, & in infinitum partium multitudine augeri, non tamen posse DEum infinitas divisiones hoc modo exhibere, aliud enim est, posse divisiones in infinitum augeri, aliud est, divisiones esse infinitas, sicut aliud est numerum posse in infinitum augeri, & aliud numerum posse esse infinitum. Ad confirmationem etiam dicit. Ex eo quod quantitas possit in infinitum in partes dividi æquales, inferri in quantitate infinitas partes æquales, non tamen reperiri in quantitate infinitas partes æquales, quia inquit ex infinitis inæqualibus, una minori alia, potest quicunq; numerus quantumvis maximus partium finitarum construi, sicut contingit in numero, qui in infinitum augeri potest, ex eo, quod possibiles sint infinitæ unitates; ex quibus numerus finitus, infinite possit accrescere, etiam si non possint infinitæ unitates annumerari.

CONTRA. Tum quia illæ partes, quarum divisio potest in infinitum procedere, de facto sunt infinitæ, quando de facto & actu, tot sunt, ut semper ex illis aliquid sit accipere, & nunquam idem; partium autem continui divisio,

potest in infinitum procedere, & partes continui sunt tales, ut semper ex illis, de facto, & actu, aliquid sit acceptibile, & nunquam idem. Ergo illæ partes sunt infinitæ actu. Tum quia pensando verba quæ adferuntur, non satis liquet quid intelligatur, quod DEus non possit exhibere infinitas istas divisiones; vel enim ex eo illas non potest exhibere, quia deveniretur, ut à parte dividendorum, defectu orto, exhiberi non possint, & sic clarè deveniretur ad indivisibilia; si autem non possunt exhiberi illæ divisiones, defectu orto ex parte dividendis DEI, & tunc caretur omnipotentia sine necessitate, præcipue cum argumentum adlatum, non tantum probet, posse divisiones in infinitum augeri, sed probet debere esse infinitas actu. Tum quia quamvis unitates possint in infinitum augeri, non sunt tamen infinitæ, ex eo, quia non tot sunt actu & à parte rei unitates, ut ex illis semper sit accipere aliquid & nunquā idem, partes autē sunt actu tot, ut semper sit aliquid ex illis accipere & nunquā idem.

Cæterum, qui tueretur, partes non esse in continuo actu, sed solum potentia distinctas, consequenter ad dicta tueretur, non esse illic ullam infinitatem actu.

DIFFICULTAS III.

De fundamentis prædictarū sententiarū.

Proponenda erunt imprimis fundamenta pro sententia Zenonistica.

OBJICITUR primò. Tempus & motus necessariò debent componi ex instantibus.

RESPONDETUR. De hoc quærendum esse infra.

OBJICITUR secundò. Sphæra perfecta tangit planum in puncto, quod demonstravit Euclides Lib. 3. Element. propositione secundā, consentitq; Aristoteles lib. 1. de anima tex. 13. Et certè ponamus sphæram trahi per planū, tracta describet lineam, quæ nonnisi punctis constabit, semper enim nonnisi in puncto tanget planum.

RESPONDET primò recentior Suar. Quod scilicet tangeretur illud planum, non in puncto, sed in parte incerta, omni scilicet minima, minori. Ideo autem sunt incertæ illæ partes, quia cū sint continuæ, sunt indeterminatæ, nec habent existentiam determinatam. Illustrat hoc instantiā; non est dubiū in numero, plures existere, quādiu tamen istud plures; ad duos tres &c. non determinatur, istud plures, est numerus incertus, ita etiam & illa existentia partium, omni minori minorum, cū non sit determinata, incerta est.

CONTRA. Tum quia hæc responsio nihil dicit ad demonstrationē Euclidis, qui demonstravit futurum contactum nonnisi in puncto, quorsum ergo obtrudantur partes istæ incertæ? Tum quia quamvis darentur partes istæ incertæ &c. & indeterminatæ, tamen illæ determinari

minari & certæ reddi per assignationē possunt: si enim mens, si divisio, si quodcunq; aliud determinat partem, etiam contactus determinabit, cumq; contactus sit quid Physicum, non debet perfici in aliquo, quod subsit nostris intentionibus, sed aliquo Physico & reali, quæro ergo quid illud sit quod tangit? Tum quia vel videt Deus certò & determinatè quid sit illud quod tangitur, vel non videt? si non videt: Ergo nec quidquam tangitur, infallibiliter enim illud videret; Si autem videt certò & determinatè, id quod tangitur, non potest illud esse indeterminatū, determinatus enim tactus, non potest esse rei indeterminatæ. Tum quia quavis ista propositio: aliquis calamus est necessarius ad scribendum, explicabilis sit, per descensum, nihil determinatè significantem, tamen hæc; aliquis calamus scribit, explicabilis est, non nisi per descensum determinatè significantem. Determinatè autem non significaret, nisi esset determinatus. Ergo etiam quamvis hæc propositio, aliqua pars tangi debet, sit explicabilis per descensum, nihil determinatè significantem, tamen hæc propositio: tacta est aliqua pars, debet explicari per descensum determinatè significantem. Determinatè autem non significaret, nisi esset determinata pars, quæ rangeretur; sicut nec determinatè significaret hæc propositio: aliquis calamus scribit, si non esset aliquis determinatus calamus, qui scriberet. Tum quia falsò supponitur, determinationem partis, ex sola figura oriri, cum possit etiam ex assignatione mentali oriri. Instantia etiam adlata non convincit, quia quamvis in ordine ad intellectum limitatum, ly plures, non habeat determinationem, sed à parte rei, & in ordine ad intellectum illimitatum, quodcunque est ly plures, illud vel est majus, vel æquale duobus, nihil enim vagum, existit à parte rei.

RESPONDET secundò Albertinus. Quod sphaera perfecta, nullo modo tactura sit planū perfectum, nulla enim est ad contactum proportio, cum quidquid est in sphaera, globosum sit, & quidquid in plano, planum est. Tangit itaq; sphaera planum in sensu negativo, quia ita erit vicina, ut vicinior esse non possit, sed inter illam & palmum mediabit semper aer, aut aliud corpus, & etiā si gravissima illa sit sphaera, non descender inferius, nec dicetur pendere in aere, nam illud pendere dicitur, quod retentum ita est supra leve, ut possit salvā figurā, descendere inferius.

CONTRA. Tum quia hæc responsio sine necessitate rationem penduli tribuit gravissimo corpori sphaerico: certè enim pendere, non aliud est, quàm non inniti nec teneri solido, extra centrum, illudq; additum de descensu salvā figurā, est merè arbitrarium, cum communis etiā apprehensio, per pendere, intelligat prædictum: Non inniti &c. Tum quia illud corpus quod mediat, vel est punctum vel divisibile; si

punctum; concedis intentum; Si divisibile; Ergo adhuc ulterius plano sphaera approximare poterit, adeoq; & consistere in illo. Tum quia hoc ipsum medium, tangitur à sphaera vel non? Si non tangitur, cur non? & si manus nunc verè tangitur ab aère, tangitq; aërem, cur non & illa sphaera? si autem illud medium tangitur à sphaera, vel tangitur in puncto, vel in parte: si in parte? contradicis demonstrationi Euclidis, si in puncto, habetur intentum.

RESPONDET tertio Martinus Olseroski. Unam eandemq; rem habentem diversas formalitates, posse secundum unam formalitatem, ita se habere, & secundum aliam formalitatem, quavis priori identificatam, aliter se habere, & ita v. g. homo secundum animalitatem, formaliter dicit identitatem cum brutis, non dicit autem identitatem cum brutis, secundum rationalitatem; cum ergo etiam quantitas habeat puncta, superficies, lineas, tanquam sui formalitates, sola ratione ad invicem separabiles, sit, ut secundum quod gerit rationem puncti, possit tangi à sphaera, & non tangi, secundum quod dicit alias dimensiones lati & profundi, re divisibili, gerente vicè indivisibilis: sicut enim indivisibile, potest habere officium divisibilis, ut cum Angelus indistat à suæ locabilitatis divisibili sphaera, ita & divisibile, potest habere officium indivisibilis. Supponit autem hæc responsio, illa indivisibilia, esse eadem realiter cum continuo seu divisibili.

CONTRA. Tum quia non datur distinctio virtualis in creatis in ordine ad prædicata Physica; cum autem tangi sit prædicatum Physicum, non potest quantitas tangi, secundum unam rationem, & non tangi secundum aliam. Tū quia hoc quod est aliquid habere se, prout indivisibile, sunt meræ formalitates connotativæ, dependentes suo modo à nostris intentionibus, tactus autem, non debet esse in eo, quod sit dependens à nostris conceptibus. Tum quia punctum, unum dicit quoad entitatem, & subiectum, aliud dicit pro connotato, & cum contactus non sit connotati, neq; illius negationis, debet esse ipsius puncti quoad entitatem spectati: entitas autem & subiectū puncti, est ipsum continuum, quod est latum, profundum, longum. Non erit ergo contactus in indivisibili, & tamen deberet esse ob suppositionem Euclidis.

RESPONDETUR aliter huic argumēto, quod scilicet Euclides & Aristoteles, asserendo sphaeram perfectam tangere planum in puncto, asserant id, non nisi ex suppositione, si daretur & esset possibile, & sicut eum Aristoteles definit: In finitum esse id, cuius secundum partes accipientibus, semper accipere est, & nunquā idem, nec tamen sequitur, quod infinitum possibile sit, illaq; definitio, sensum non nisi conditionatū habet, quod scilicet si daretur infinitum, talis deberet esse naturæ: ita & in præsentia. Quod autē sphaera perfecta sit impossibilis, debet referri in principia præjacta, nempe quia illa sphaera & nō

com.

componeretur ex punctis & componeretur; nō
componeretur quidem; quia compositio conti-
nui ob rationes adlatas, non potest esse ex pun-
ctis; componeretur autē; quia si ipsa, non desine-
ret quaquaversus in punctum, quomodo se de-
finienti, tangeret in puncto. Rursus si sphaera com-
poneretur ex punctis; ita unū punctum penes a-
liud collocari deberet, ut non faciat lineam re-
ctam, non potest autem non facere, lineam rectā.
Quia si nō faceret lineam rectā, deberet aliquo
sui uniri, uni puncto, & aliquo sui obliquari & in-
curvari, obliquatio autē & incurvatio, ei quod
non habet partes, omnino impossibilis est. De-
niq; si deberet tangere sphaera perfecta, planum
perfectum in puncto, deberet desinere in punctū,
si enim non desineret in punctum, desineret vel
in lineam vel in superficiem divisibilem: Si autē
desineret in rem divisibilem, in aliquo etiā divi-
sibili, non autem in puncto tangeret. Sed sphae-
ra non potest desinere in punctum, quod ipsum
probo. Quia si duceretur linea diametraliter, a
centro sphaerae, ad punctū tangens, desineret in
illud punctum; si autem alia ponē duceretur, iti-
dem in punctum desineret, sed non tangens,
quāro: quī fieri possit, ut illud immediatum pun-
ctum evadat, non tangens, si continetur cum
tangenti, & se toto ab illo indistat? Quāro enim
vel distat ab illo, vel non distat? si non distat: æ-
quē tangit: si distat? vel cōiungitur cum illo, vel
non coniungitur? si non cōiungitur? non efficit
sphaeram, si coniungitur & distat? ergo secundū
aliquid coniungitur, ad salvandā continuatio-
nem, secundū aliquid distat, quia non tanget,
planū, tangētē alio. Ergo in illo indivisibili dabi-
tur cōtinuū, & distans, adeoq; nō erit punctum.

OBJICITUR tertio. Quantitas discreta com-
ponitur ex unitatib; quæ indivisibiles sūt. Ergo
& quātitas cōtinua cōponitur ex indivisibilib;.

RESPONDETUR. Disparitatem esse. Quia
impossibile est componi quantum discretum,
nisi ex indivisibilib; quia ex unitatibus, quæ in-
divisibiles sunt, ex quo enim alio? Unde definiti-
vè plura, sunt unitas & unitas, jam autem non
est definitivè continuum punctum & punctum,
immo non potest esse, ob adlatas rationes. Et
certè compositio quanti discreti, non debet fie-
ri ex talibus, quæ se tangendo constituent mag-
nitudinem; e cōtra, quantitas continua, requi-
rit esse contactivā; indivisibilia autem non sunt
apta, ut tangendo se, faciant magnitudinem.

Solet pro hac sententia citari etiam Aristote-
les ex 4^{ti} Physic. tex. 35. ubi docet recipi lumen
in superficie corporis dēsi & opaci, nec ullo mo-
do in aliqua profunditate, aliās non esset perfe-
ctē opacum. Sed loquitur Aristoteles de profū-
do simpliciter seu notabiliter, quod in tali non
recipitur Lūmē, nec requiritur ad opacitatem
perfectam, universaliter, compositio ex indivi-
sibilibus.

Quod attinet ad sententiam componentium ex par-
tibus in infinitum divisibilibus Quantum. Pro illa.

OBJICITUR primò Auctorita Aristotelis
ad illam.

RESPONDERI potest. Imprimis claras &
argumentis propositas rationes Aristotelis ha-
beri, non nisi pro hoc, quod continuum non
componatur ex indivisibilibus, sed de divisibi-
litate in infinitum nullā haberi demonstratio-
nem Aristotelicam, forteq; agnovit divisibili-
tatem in infinitū hōc sensū, quod medietas in
dimidia, dimidia in alia dimidia dividi possint;
ita ut nulla sit potentia creata, quæ ita minu-
tim dividere possit, ut deveniatur ad indivisi-
bile, vel positā divisione, non contentivum
quantitatis. Deinde hoc dici posset, quod in i-
stis quæ concernunt omnipotentiam Divinā,
non multum sit deferendum auctoritati Ari-
stotelis; hinc ipse innixus illi principio: Ex ni-
hilo nihil fit, concedebat DEO vim creandi
de novo, & quia devenire ad ulterius non di-
visibile, nec ratio Aristoteli suadebat, nec ex-
perientia, ideo voluit illud ulterius, & ulterius,
esse divisibile, loquens prout philosophus per
ordinem ad potentiam creatam.

OBJICITUR secundò ex recentiori Stuar.
Possibile est componi quantitatem ex parti-
bus in infinitum divisibilibus.

RESPONDETUR. Dictæ rationes volunt o-
stendere implicantiam.

INSTAT idem. Si daretur quantitas infini-
tè extensa, collocaretur autem in puncto, illa
quantitas esset indivisibilis in infinitum in par-
tes æquales. Ergo etiam possibile erit quodlibet
continuum habere partes infinitas potentia.

RESPONDETUR. Conditionata quidem
conceditur & sequela illius, sed negatur posse
dari quantitatem infinitè extensam, cuius si
negetur possibilitas, quomodo sequeretur possi-
bilis compositio continui, ex partibus in
infinitum divisibilibus? Deinde si positā quan-
titate infinitè extensā non sequeretur accepti-
bilis partium æqualium infinitarum, seque-
retur absurdum, nempe & fore, ut supponitur,
illam quantitatem infinitam, & non fore infi-
nitam, quia exauriretur per mensuras finitas.
Unde per locum intrinsecum ex infinitate se-
quitur acceptibilitas in infinitum, non sequi-
tur autem per locum intrinsecum ex conti-
nuo, divisibilitas in infinitum.

DICES tertio. Cōtinuum constat partib; di-
visibilib; nō ergo potest ultimò dividi, quia et-
iā ultima illa divisio, fieret in partes divisibiles.

RESPONDETUR. Sicut non tenet hæc
Consequentia; palmus constat semipalmis.
Ergo non potest ultimò dividi nisi in semipal-
mos, ita nec prior illa tenet. Sicut ergo palmus
constat semipalmis manens palmus, ita divisi-
bile constat partibus divisibilibus, manēs divi-
sibile. Nego autē semper manere debere divi-
sibile. Unde illud etiam Antecedens, Conti-
nuum cōstat partibus divisibilibus, hōc sensū est
verum, quousq; scilicet continuum manet; sed
nego

nego divisione devenire non posse, ut non maneat continuum. Et certè Continuum definitivè est, cujus extrema sunt unum, hinc quousq; manet continuum, divisibile erit, si enim habet Extrema, quomodo non habet plura? si plura, quomodo non divisibilia à se. Unde concedo cum Aristotele 6. Phys. T. 4. Continuum semper esse in ea quæ insunt divisibile. Sed nego docuisse Aristotelem, hoc, quod semel continuum est, debere esse continuum semper, licet quousque manet continuum, sit semper, & deinceps divisibile, & quod in divisione illius, non veniatur ad indivisibile, seu ut loquitur Aristoteles inibi, ne sit indivisibile, indivisibile tangens. Nos autem non dicimus in divisione continui deveniri ad Indivisibile, de quo infra. Primi autem Physicorum T. 15. *Infinitem enim* (dum inquit) *in quanto est*, non significat in Infinitum divisibilitatem partium, sed solum quod infinitudo spectet ad quantitatis prædicamentum, non substantiæ, aut Qualitatis, unde addit: *Infinitem enim ratio, Quanto utitur.*

QVÆSTIO II.

De Compositione Continui Successivi per alios.

SUCCESSIVA duplicia sunt; quædam successiva, ratione sui fieri, in re autem permanentia sunt, & ita productio caloris successiva est, calor autem productus, est quid permanens. Alia autem etiam in suo esse, successiva sunt, & talia sunt, tempus, motus localis successivus &c. Porro sunt aliqui, qui quamvis censeant, continuum permanens non componi ex indivisibilibus, ut recentior Suarez, censet nihilominus continuum successivum, componi ex solis indivisibilibus.

PRIMA ITAQ; EST SENTENTIA, *Continuum componi ex indivisibilibus.*

CONTRA est primò. Quia continuum permanens non componitur ex indivisibilibus, Ergò nec continuum successivum.

RESPONDET recentior Suar. disparitatem esse. Quia in continuo permanenti, indivisibilia ambo simul existunt, & cum sint indivisibilia, neutrum resistit alteri, sed utrumque est simul cum alio; in continuo autem successivo, in quo nimirum indivisibilia non eò existunt, & unum non est simul cum alio, sed post aliud, ideoque facere possunt extensionem. Sed redit argumentum, quare hæc indivisibilia, quæ sunt simul cum alio, non possunt facere extensionem, possunt autem facere extensionem indivisibilia, quorum unum succedit alteri, & quid plus adfert existentia unius, & non existentia alius, ad extensionem, quod non adfert, existentia utriusque,

CONTRA secundò. Quia ad veram successione, quæ condistinguitur à positione discretorum immediata, qualis reperitur, dum ab extremo ad extremum transit Angelus, non transeundo medium, requiritur ut secundum aliquid sui, conjungatur, secundum aliquid recedat, cum autem indivisibilia non possint pati Ly; Aliquid sui, nec erunt apta ad constituendum successivum.

CONTRA tertio. Quia universaliter assumit Aristoteles, quod indivisibile, non possit facere extensionem.

DICES primò cum Oviedo. Partes temporis sunt essentialiter successivæ, ergò nunquam sunt duæ partes illius simul, hoc ipso enim, non essent successivæ. Ergò ulterius nunquam existet, pars illius divisibilis; si enim existeret pars illius divisibilis temporis, hoc ipso existerent partes, in quas dividi potest, seu partes successivæ, quas non posse simul existere, probatum est.

RESPONDEBIS primò. Quod partes temporis existant successivæ & non simul, talis enim debet esse existentia partium, qualis existentia totius; & ita homo, cum sit natura sua permanens, & partes illius, & totus homo, existit simul; cum verò tempus sit natura sua transiens, etiam partes illius transeuntes erunt, existentiamque illius deposcent, non nisi successivam. *Hæc responsio*

NON SATISFACIT. Tum quia ut urget idem, id quod est successivè, partim est actu, partim fuit, partim erit, quare ergò de illo temporis quod est actu, estne successivum? si non est successivum; Ergò est instans. Si est successivum; Ergò partim est, partim erit, partim futurum est, quæstio autem est, de eo solo, quod actu est. Tum quia si id quod est *Actu temporis*, existeret successivè, verum de illo esset dicere; Non est *Actu temporis*, quæ sunt contradictoria, quia de illo quod est actu temporis, verum esset dicere, successivum est, si successivum est, verum erit quod existit, vel exiturum sit, insuper quod existat. De eo autem quod existit, verum est dicere: Non est *Actu temporis*, sed fuit: De eo etiam quod exiturum est, verum est dicere: Non est *Actu temporis*, sed erit. Ergò à primo ad ultimum, de eo quod est actu temporis, si successivum est, verum est dicere; Non est *Actu temporis*. Tum quia successivè existere, non est nisi existisse vel exiturum esse. Si ergò tu tribuis temporis existentiam non nisi successivam, tribuis illi quod extiterit vel exiturum sit; hic autem quæritur de eo, quod existit temporis.

RESPONDEBIS secundò cum Hurtado. Quod tempus existat secundum partes indeterminatas, & licet nulla pars determinata temporis possit existere tota simul, partes tamen indeterminatæ, possunt existere totæ simul. *Hæc Responsio*

NON